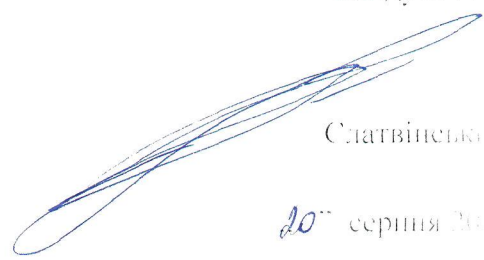

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти

Кафедра фінансів, обліку та економічної безпеки

„ЗАТВЕРДЖУЮ“
Завідувач кафедри

Слатвінецький М. А.

20го серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.08 БІРЖОВИЙ РИНОК

(цифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 073 Менеджмент
(цифр і назва спеціальності)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування
(цифр і назва галузі знань)

Освітня програма Менеджмент. Бізнес-адміністрування
(назва освітньої програми)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма Біржовий ринок для здобувачів вищої освіти

(середня навчальна інституція)

спеціальності 073 Менеджмент

Розробник:

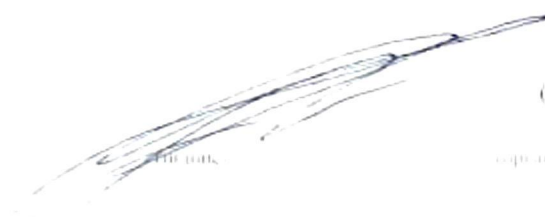
Гвоздєй Н.І. к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки

(підписати авторів з усіма повними науковими ступенями та званнями)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки

Протокол № 1 від «16» серпня 2020 року

Завідувач кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки

(Сладвінський М.А.)

(підписати заповідач)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

Протокол № 1 від «16» серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти

(Корнісенко Т.О.)

(підписати заповідач)

Головує

На 20 /20 п.р.	() « »	20	р., протокол №
На 20 /20 п.р.	() « »	20	р., протокол №
На 20 /20 п.р.	() « »	20	р., протокол №
На 20 /20 п.р.	() « »	20	р., протокол №
На 20 /20 п.р.	() « »	20	р., протокол №

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	90	90
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів із розподілом:	3	3
Обсяг кредитів		
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:		
Лекційні	14	4
Семінарські / Практичні	16	4
Лабораторні		
Самостійна робота	20	22
Індивідуальні завдання	40	60
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2 Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: є формування знань щодо організації біржової діяльності, функціонування біржової торгівлі та механізму біржових операцій.

Завдання дисципліни:

- вивченні завдань, функцій біржового ринку;
- засвоєнні теоретичних основ організації біржової торгівлі;
- формуванні теоретичних і практичних знань організації дослідження ринку, розроблення прогнозів розвитку товарів, їх груп і секторів економіки на ринку України;
- оволодінні навичками використання методів ф'ючерсної й опціонної торгівлі та здобуття навичків хеджування ризиків на ринку ф'ючерсних контрактів;
- оволодінні методами аналізу фінансово-економічних показників розвитку економіки та оцінювати перспективи розвитку товарних груп на вітчизняному ринку та в світі.

Очікувані результати навчання:

1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;
2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення;
3. Проектувати ефективні системи управління організаціями;
4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї;
5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах;
6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність;
7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією;
9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;
10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;
11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Суть функціонування біржового ринку

Тема 1. Предмет, методи і завдання курсу. Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку

Основні теоретичні положення науки біржовий ринок та її завдання. Предмет і методи науки. Етапи розвитку біржової торгівлі за кордоном.

Міжнародна біржова торгівля. Характеристика світового біржового ринку. Формування біржового ринку в Україні. Розвиток біржового ринку в Україні Перспективи розвитку біржового ринку в Україні та світі. Організаційно - правові засади діяльності товарної біржі. Структура управління біржею та її органи.

Тема 2. Основи ф'ючерсної торгівлі

Біржова угода: ознаки, сутність, зміст, класифікація. Виникнення ф'ючерсної торгівлі. Основні елементи механізму ф'ючерсної торгівлі. Учасники ф'ючерсного ринку. Види біржових операцій на ф'ючерсному ринку. Технологія біржової ф'ючерсної торгівлі. Хеджування угод на біржовому ринку. Фінансові розрахунки ф'ючерсної торгівлі. Шляхи розвитку ф'ючерсної торгівлі в Україні.

Тема 3. Кліринг і розрахунки на біржовому ринку

Суть та функції клірингу в біржовій торгівлі. Історія становлення біржових клірингових установ. Особливості розрахунків на біржах реального товару. Особливості функціонування клірингових палат ф'ючерсних бірж. Клірингові розрахунки на ринку ф'ючерсних угод. Кліринг і розрахунки на ринку цінних паперів. Маржа у ф'ючерсній торгівлі. Напрямки розвитку клірингових розрахунків на вітчизняних біржах.

Змістовний модуль 2. Технології торгівлі на сучасному біржовому ринку

Тема 4. Торгівля опціонами на біржі

Виникнення та сутність біржових опціонів. Опціонна угода та її види. Елементи опціонної угоди. Ціноутворення опціонів. Фактори впливу на ціну опціону. Стратегія використання опціонів. Переваги та недоліки опціонів. Своп контракти.

Тема 5. Спекулятивні операції на ф'ючерсних ринках

Економічна суть біржової спекуляції. Історія становлення біржової спекуляції. Організація біржових торгів. Порядок виставлення товарів на торги і їх зняття. Технологія

проведення біржового торгу. Функції спекулянтів на ф'ючерсних ринках. Техніка спекулятивних операцій. Види спекулянтів на ф'ючерсних ринках. Стратегія і тактика спекулятивних операцій.

Тема 6. Котирування цін та цінова стратегія на біржовому ринку Суть та види біржового котирування. Методика визначення котирувальних цін. Біржовий бюлетень в системі котирування цін. Правила котирування цін. Цінова стратегія на біржовому ринку. Напрями цінової політики.

Тема 7. Концепція хеджування. Практика хеджування

Суть та основні характеристики хеджування. Причини виникнення хеджування. Здійснення хеджевих операцій з урахуванням реальних ситуацій на ринках. Особливості хеджування цінових ризиків ринку реальних товарів. Хеджування курсових ризиків фінансових інструментів. Можливі варіанти хеджевих ситуацій. Переваги хеджування. Недоліки хеджування. Базисний ризик в хеджуванні.

Тема 8. Фондові біржі та їх діяльність

Фондова біржа і фондовий ринок. Функції фондової біржі на ринку цінних паперів. Правила фондової біржі. Учасники фондового ринку та фінансові посередники. Цінні папери як біржовий товар. Біржові фондові індекси. Процедура лістингу. Рейтинги фондового ринку. Котирування цінних паперів. Технології фондового ринку.

Тема 9. Основи функціонування валютної біржі

Розвиток валютного ринку. Основні суб'єкти валютного ринку. Структура валютної біржі. Основні функції валютної біржі. Види валютних операцій. Валютні опціони та валютні свопи. Види валютних операцій. Технологія біржової торгівлі валютою.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Суть функціонування біржового ринку												
Тема 1. Предмет, методи і завдання курсу. Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку	10	2	2		4	2	11	1	1		7	2
Тема 2. Основи ф'ючерсної торгівлі	10	2	2		4	2	9				7	2
Тема 3. Кліринг і розрахунки на біржовому ринку	10	2	2		4	2	11	1	1		7	2
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6		12	6	31	2	2		21	6
Змістовий модуль 2. Технології торгівлі на сучасному біржовому ринку												
Тема 4. Торгівля опціонами на біржі	6	1	1		4	2	8				6	2
Тема 5. Спекулятивні операції на ф'ючерсних ринках	6	1	1		4	2	10	1	1		6	2
Тема 6. Котирування цін та цінова стратегія на біржовому ринку	10	2	2		4	2	9				6	3
Тема 7. Концепція хеджування. Практика хеджування	9	1	2		4	2	9				6	3
Тема 8. Фондові біржі та їх діяльність	9	1	2		4	2	10	1	1		5	3
Тема 9. Основи функціонування валютної біржі	16	2	2		8	4	8				5	3
Разом за змістовим модулем 2	60	8	10		28	14	59	2	2		39	16
Усього годин	60	8	10		28	14	60	4	4		60	22
ІНДЗ			-	-		-						
Усього годин	90	14	16		40	20	90	4	4		60	22

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Предмет, методи і завдання курсу. Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку	2	1
2	Тема 2. Основи ф'ючерсної торгівлі	2	
3	Тема 3. Кліринг і розрахунки на біржовому ринку	2	1
4	Тема 4. Торгівля опціонами на біржі	1	
5	Тема 5. Спекулятивні операції на ф'ючерсних ринках	1	1
6	Тема 6. Котирування цін та цінова стратегія на біржовому ринку	2	
7	Тема 7. Концепція хеджування. Практика хеджування	2	
8	Тема 8. Фондові біржі та їх діяльність	2	1
9	Тема 9. Основи функціонування валютної біржі	2	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Предмет, методи і завдання курсу. Розвиток і сучасний стан світового біржового ринку	2	2
2	Тема 2. Основи ф'ючерсної торгівлі	2	2
3	Тема 3. Кліринг і розрахунки на біржовому ринку	2	2
4	Тема 4. Торгівля опціонами на біржі	2	2
5	Тема 5. Спекулятивні операції на ф'ючерсних ринках	2	2
6	Тема 6. Котирування цін та цінова стратегія на біржовому ринку	2	2
7	Тема 7. Концепція хеджування. Практика хеджування	2	2
8	Тема 8. Фондові біржі та їх діяльність	2	4
9	Тема 9. Основи функціонування валютної біржі	4	4
	Разом	20	22

8. Індивідуальні завдання

8.1 Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає виконання студентами дослідження, що оформляється у формі реферату.

Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань:

1. Характеристика світового біржового ринку.
2. Формування біржового ринку в Україні.
3. Розвиток біржового ринку в Україні
4. Перспективи розвитку біржового ринку в Україні та світі.
5. Організаційно - правові засади діяльності товарної біржі.
6. Структура управління біржею та її органи.
7. Виникнення ф'ючерсної торгівлі.
8. Основні елементи механізму ф'ючерсної торгівлі.
9. Види біржових операцій на ф'ючерсному ринку.
10. Технологія біржової ф'ючерсної торгівлі.
11. Хеджування угод на біржовому ринку.
12. Фінансові розрахунки ф'ючерсної торгівлі.
13. Шляхи розвитку ф'ючерсної торгівлі в Україні.
14. Суть та основні характеристики хеджування
15. Причини виникнення хеджування.
16. Здійснення хеджевих операцій з урахуванням реальних ситуацій на ринках.
17. Особливості хеджування цінних ризиків ринку реальних товарів.
18. Хеджування курсових ризиків фінансових інструментів.
19. Варіанти хеджевих ситуацій.
20. Функції фондової біржі на ринку цінних паперів.
21. Учасники фондового ринку та фінансові посередники.
22. Цінні папери як біржовий товар.
23. Технології фондового ринку.
24. Основні функції валютної біржі.
25. Технологія біржової торгівлі валютою.

9. Методи навчання

Лекції, інтерактивні методи в процесі обговорення питань практичного заняття (прес-метод, мозкова атака, акваріум і ін.).

10. Методи контролю

Поточне оцінювання під час практичних занять, контрольна робота, ІНДЗ, підсумковий контроль.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за системою в УДПУ
A	<p style="text-align: center;">ВІДМІННО</p> <p>Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію (наукова література, газетно-журнальні публікації, Інтернет, мультимедійні програми тощо), виявляє власне ставлення до неї, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдаровання і нахили.</p>	5 (відмінно)	90-100
B	<p style="text-align: center;">ДУЖЕ ДОБРЕ</p> <p>Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій з викладачем; виконує творчі завдання.</p>		82-89
C	<p style="text-align: center;">ДОБРЕ</p> <p>Студент знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.</p>	4 (добре)	75-81

D	ЗАДОВІЛЬНО Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію.	3 (задовільно)	69-74
E	ДОСТАТНЬО Студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.		60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними.	2 (незадовільно)	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс. Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.		1-34

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	5	5	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до практичних занять на пряму підготовки з дисципліни «Біржовий ринок» /Укл. П.Ю. Курмаєв. – Умань, 2016. – 12 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Беднарчук М. С. Біржові товари. Львів : "Магнолія-2006", 2018. - 348 с.
2. Бевз О.П. Економіка і організація біржової торгівлі/О.П. Бевз. - К.: КНТЕУ, 2011. - 43 с.
3. Берлач А.І. Організаційно-правові основи біржової діяльності/А.І. Берлач. -К.: Фенікс, 2012. -336 с.
4. Губський Б.В. Біржові технології ринку/Б.В. Губський. – К.: Нора-прінт, 2011. – 296 с.
5. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум. Львів: Магнолія 2006, 2018. –359 с.
6. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум. Львів: Магнолія 2006, 2015. –359 с.
7. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник/Р.П. Дудяк. – Львів: “Новий світ – 2000”, “Магнолія плюс”, - 2013. – 360 с.
8. За ред. проф. І. М. Сотник, д.е.н. проф. Л. М. Таранюка Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Суми : Університетська книга, 2018. - 572 с.
9. Механізм біржової торгівлі продукцією АПК / За ред. О.М. Шпичака. - К.: ОРПА, 2015. - 86с.
10. Савченко В.Д. Організація біржової діяльності: Навчальний посібник/В.Д. Савченко. - Х.: ХДАУ, 2014. - 124 с.
11. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник/О.М. Сохацька. – Тернопіль: Карт-бланш, 2013. – 602 с.
12. Солодкого М.О. Біржовий товарний ринок: навч. посіб.: Київ: ЦП Компринт, 2017. - 215с.

Допоміжна

1. Товарні біржі в Україні: Аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку/ Саблук П.Т. та ін. -К.: ІАЕ, 2011. - 428с.
2. Харитонова О.І. Біржове право: Навчально-методичні рекомендації/О.І. Харитонова. -О.: Юридична література, 2010. - 31с.
3. Сохацька О.М. Зарубіжні біржові ринки/О.М. Сохацька // Фінанси України. 2000. - №4. - С.59-66.
4. Гайдуцький П.І. Біржова торгівля. Основа ринку/П.І. Гайдуцький. - К.: ВСТР, - 2010. – 123 с.
5. Чесноков В. Л. Біржові операції: навч. посібник / В. Л. Чесноков. — Херсон: Наддніпрянська правда, 2007. — 152 с.
6. Воскобійник Ю.П. Особливості діяльності та напрями удосконалення біржового аграрного ринку/ Ю. П. Воскобійник // Наук. вісн. Національного аграр. ун-ту. – 2007. – № 110. – Ч. 2. – С. 192-197.
7. Біржова торгівля товарними деривативами: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні: монографія / М.О. Солодкий, В.О. Яворська- К: «Компринт, 2015. – 280 с.
8. Упоряд. Лівшиц Давид Мойсейович. Цінні папери. Ринок операцій та облік. К. : Центр учбової літератури, 2013. - 334 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.kmu.gov.ua/control/> сайт Кабінету Міністрів України
2. <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index> сайт Верховної Ради України